

Warszawa, dnia 02 sierpnia 2017 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT PRAWNY I POSTĘPOWAŃ PRZED
TRYBUNAŁEM KONSTITUCYJNYM

RCL.DPPTK.590.19/2017

INFORMACJA

o wyroku Trybunału Konstytucyjnego

z dnia 20 czerwca 2017 r. w sprawie o sygn. akt K 16/15¹

I. Problem prawny.

Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w którym Rzecznik zwrócił się o ocenę, czy w kontekście konstytucyjnej zasady równości wolno było prawodawcy ustalić ograniczenie, zawarte w treści art. 136 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii² (dalej: u.o.ż.e.), z uwagi na które o certyfikat instalatora odnawialnych źródeł energii (OŹE) w trybie uproszczonym mogą się ubiegać tylko ci absolwenci specjalistycznych studiów wyższych, którym dyplom ukończenia takich studiów wydano (po 1 września 2005 r.) na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym.

II. Wzorzec kontroli.

Podmiot wnioskujący wywiódł, iż zaskarżony przepis ustawy o odnawialnych źródłach energii, jest niezgodny z art. 65 ust. 1 Konstytucji (wolność wyboru i wykonywania zawodu) w związku z art. 32 Konstytucji (zasada równego traktowania przez władze publiczne oraz zakaz dyskryminacji) oraz z art. 2 Konstytucji (zasada sprawiedliwości społecznej).

¹ sentencja została ogłoszona dnia 24 czerwca 2017 r. w Dz. U. poz. 1213.

² Dz. U. 2017 r. poz. 1148.

III. Treść orzeczenia.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 136 ust. 4 pkt 2 ustawy o odnawialnych źródłach energii:

a) w brzmieniu obowiązującym od 4 maja 2015 r. do 30 czerwca 2016 r., w części obejmującej słowa „wydany na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.)”, **jest niezgodny** z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 65 ust. 1 Konstytucji;

b) w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2016 r., w części obejmującej słowa „wydany po dniu 1 września 2005 r. na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.)”, **jest niezgodny** z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 65 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że w zakresie swojej regulacji u.o.ż.e. wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającą i w następstwie uchylającą dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE³. W tym świetle Trybunał uznał, że implementując wskazaną dyrektywę do krajowego porządku prawnego i konstruując szczegółowy mechanizm certyfikowania instalatorów OZE, ustawodawca, jednolicie z prawodawcą europejskim, pragnął zagwarantować, by instalatorzy dawali rękojmię posiadania należytej wiedzy teoretycznej, a zwłaszcza praktycznych umiejętności.

Przewidziane w art. 136 ust. 4 u.o.ż.e. odstępstwo od obowiązku uprzedniego ukończenia szkolenia podstawowego dla osób ubiegających się o taki certyfikat oraz złożenia z wynikiem pozytywnym odpowiedniego egzaminu znajdowałoby uzasadnienie w dającym się przypisać ustawodawcy przeświadczeniu, że osoby legitymujące się dyplomem specjalistycznych studiów wyższych, mają wiedzę i umiejętności co najmniej równe tym, jakich oczekuje się od absolwentów szkolenia podstawowego, a w dodatku sprawdzone w warunkach egzaminacyjnych w toku studiów.

³ Dz. Urz. UE L 140 z 05.06.2009, str. 16, z późn. zm.; dalej: dyrektywa 2009/28/WE.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że cechą istotną, uzasadniającą równe traktowanie wszystkich osób ubiegających się o certyfikat instalatora OZE na podstawie zaskarżonego przepisu, jest posiadanie dostatecznej wiedzy i wystarczających umiejętności w dziedzinie instalacji OZE, poświadczonych dyplomem ukończenia właściwych studiów wyższych. W konsekwencji Trybunał uznał, że zaskarżony przepis różnicował prawa podmiotów znajdujących się w takiej samej sytuacji prawnie relewantnej. Jednocześnie stwierdził, że ograniczenie dotyczące terminu wydania dyplomu uprawniającego do korzystania z art. 136 ust. 4 pkt 2 u.o.ż.e. nie stanowi samo w sobie naruszenia zasady równości – pozostaje ono w bezpośrednim, racjonalnym związku z celem i zasadniczą treścią przepisów u.o.ż.e.

Zdaniem Trybunału czynniki te wpływały na ustawodawcę, który – wdrażając dyrektywę 2009/28/WE – ograniczył ważność certyfikatu instalatora OZE do 5 lat; nie przewidział przy tym żadnych wyjątków. Oznacza to, że nawet ten, kto spełnia warunki wydania certyfikatu w uproszczonym trybie, zmuszony jest – po zaledwie kilku latach od otrzymania tego dokumentu – występować o przedłużenie jego ważności. Dlatego powinien m.in. każdorazowo ukończyć szkolenie przypominające, a ponadto musi posiadać określone doświadczenie w instalowaniu, modernizacji lub utrzymywaniu w należyтым stanie instalacji OZE. Trybunał uznał tym samym, iż tożsame powody uzasadniają ograniczone zaufanie ustawodawcy do wiedzy i umiejętności osób, które stosowny dyplom zdobyły na długo przed ubieganiem się po raz pierwszy o certyfikat instalatora OZE, co wyraża się w pozbawieniu ich możliwości korzystania z uproszczonego trybu certyfikacji.

Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że w kontekście interesów, którym ma służyć zróżnicowanie wprowadzone przez zaskarżony przepis, wyznaczona w nim jako graniczna data 1 września 2005 r. jest arbitralna. Zróżnicowanie to skutkować będzie zwolnieniem spod zwykłego trybu certyfikacji osób, których wiedzę i umiejętności zweryfikowano, i poświadczono właściwym dokumentem przed wielu laty, co jednak będzie niezgodne z celami instytucji certyfikowania instalatorów OZE. Ich sytuacja, analizowana z perspektywy tychże celów, nie różni się od sytuacji osób, które posiadały kiedyś podobną wiedzę i analogiczne umiejętności, ale właściwy dyplom zdobyły przed 1 września 2005 r.

Wejście w życie wyroku, oznaczające utratę mocy obowiązującej wskazanego w sentencji fragmentu zaskarżonego przepisu, spowoduje, że o certyfikat instalatora OZE w trybie przewidzianym w tym przepisie będą mogły ubiegać się wszystkie osoby, które posiadają dyplom ukończenia specjalistycznych studiów wyższych – bez względu na datę jego wydania,

a więc niezależnie od tego, na podstawie jakiej ustawy (regulującej funkcjonowanie szkół wyższych) ono nastąpiło.

IV. Wskazówki dla prawodawcy.

Trybunał w uzasadnieniu wyroku wskazał, że wyrok zapadły w tej sprawie nie wyklucza wprowadzenia przez ustawodawcę ograniczenia dostępu do uproszczonego trybu certyfikowania instalatorów OZE, które bazowałyby na terminie wydania dyplomu ukończenia właściwych studiów wyższych, pod warunkiem że nie przybierze ono postaci sztywnego terminu (daty), lecz będzie zrelatywizowane do czasu, jaki upłynął od momentu uzyskania dyplomu do chwili złożenia wniosku o certyfikat. Przyjęcie takiego ograniczenia należałoby wręcz uznać za usprawiedliwione dążeniem do osiągnięcia wewnętrznej spójności u.o.ż.e. oraz zharmonizowania tej ustawy z dyrektywą 2009/28/WE.

Piotr Ołdak
Wicedyrektor
Departamentu Prawnego i Postępowań przed
Trybunałem Konstytucyjnym
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
kwalifikowanego certyfikatu/

Sprawę prowadzi: Katarzyna Grzelak - Bach